

navedli najbolj tipične slučaje. Ponovno povdarjamo, da ne zahtevamo nikake milosti najmanjša pa je ta zahteva, da se nas pri delu prosvete pusti pri miru. So okrajna glavarstva, ki učiteljstvu pri tem delu ne gredo na roko, nasprotno je opažati neprikrito averzijo. Kam pa pride, ako državna oblastva ne bodo ščitila državnega nameščenca?! V tem pogledu jim stavi za vzgled srbsko javno upravo, ki podpira svoje učiteljstvo z vsemi pripomočki tudi pri najmanjšem delu za narod!

Sokolstvo in učiteljstvo.

Veličastni dnevi I. jugoslovenskega vsesokolskega zleta so za nami. Bili so tako veličastni kot jih naša domovina po prevratu ni doživela. Minuli so, a zapustili globok neizbrisen utis v naših dušah. Sokolski zlet je visoko dvigal plamen nacionalne ideje, zavedne državne misli in narodnega edinstva. S ponosom ugotavljamo, da je pri tem zletu v obliki meri sodelovalo napredno slovensko učiteljstvo, bodisi v tehničnem oziru kot Sokoli-telovadci, kot tudi v administrativnem oziru pri prireditvah. Jugoslovensko sokolstvo čakajo še velike in težke naloge, zato je sveta narodna dolžnost slovenskega učitelja slovenske učiteljice, da posveti vse svoje moči, vse svoje sile, fizične — moralne, temu delu, da dostojno pripravimo naš narod za velike dneve bodočnosti, ki jih pričakujemo. Sai je naše delo učiteljsko popolnoma vzporedno z delom sokolskim.

Naša neodrešena domovina.

In v tej zvezi velja pozdrav naši neodrešeni domovini, deželji našega hrepenenja, našega velikega pričakovanja, naših končnih ciljev. V dosegu teh ciljev hočemo vzgojiti našo mladino, da si priborimo nazaj ono sveto zemljo, ki je in mora biti naša, ker je naša po vseh postavah pred Bogom in pred ljudmi. V dosegu teh ciljev potrebujemo žive, neomajne vere, potrebujemo trdnega upanja, prepričani naj nas živa žarka ljubezen do brata tam preko. Ena misel, en narod, ena država! Na delo, na delo potrojeno vsakega posameznika! V srca deca vsadimo kal ki se razraste v mogočno drevo, da bo samozavestno čakal, dokler ne zaplamti na nebu dan vstajenja. Vzgojimo narod junakov kot so ga vzgojili naši bratje Srbi, ki so vršili v dobi osvobodjenja čudeže. Od Timoka in Egejskega morja pa do sinie Adrije in noter do beneških ravnin, povsod, kjer se čuje jugoslovenska govornica, naj vlada ena misel, ena želja, ena volja, en cilj!

Upravne zadeve našega poverjeništv.

Poročati mi je še o nekaterih upravnih zadevah, ki se tičejo našega stanu in šolstva, pri katerih je sodelovalo naše poverjeništv. Predvsem omenjam ono krivično naredbo, ki je ukinjala draginsko doklado dotičnim ki so bili čez 6 mesecev na bolniškem dopustu. Doseglo se je, da je bila ta drakonska naredba odpravljena. Po dolgotrajnih naporih se je doseglo nadalje za učitelje, ki služijo predpisani kadrovski rok, da ga bodo odslej odslužili v dobi velikih počitnic. V tej dobi bodo prejemali svoje polne službene prejemke in se jim bo vštela tudi učiteljska službena doba. Organizacija je storila nadalje svojo polno dolžnost glede krivičnega odbitka polovice drag, doklad z javnimi nameščenci poročenih učiteljic. Do sedaj se ni dalo v tem oziru ničesar doseči, celo ne ker je to zadeva vseh javnih nameščencev, ne samo učiteljstva. Zvesto pa hočemo ostati na pažnji zlasti pri službeni pragmatiki, da se ta krivična naredba odpravi. — Omeniti mi je nadalje zadeve šolskih maš in sploh udeležbe pri verskih vajah. Že višji šolski svet je sklenil v eni svojih letošnjih sei, da se ukinejo šolske maše. Tudi je ljubljansko učiteljsko društvo sklenilo na svojem zborovanju, da se društveni člani šolskih maš razen ob državnih praznikih in ob začetku ter sklepu šol. leta ne bodo več udeleževali. Ta sklep je bil iavljen višjemu šolskemu svetu. Imamo pa tudi jasno določbo ustave, po kateri se noben državljan ne more siliti k udeležbi verskih vaj. Zato tudi učitelja ne more nikdo siliti, da bi nadzoroval pri šolskih mašah ali se udeleževal verskih vaj. — Glede šolske uprave z oziranjem na delitev Slovenije v dve oblasti se je tako ožji kot širši svet soglasno izjavil za enotno, nerazdelno skupno šolsko upravo za obe oblasti v Sloveniji. — Glede obmejnega šolstva so se napravili koraki pri šolskih oblastih, odkoder imajo baš v zadnjem času zahtevali da se bo tudi v tem oziru našla od pomoč. V pogledu stališča strokovnega učiteljstva, ki službuje na meščanskih šolah je organizacija opetovano opozarjala šolske oblasti in našo centra-

lo v Beogradu na nevzdržno stališče zmotnega položaja. Ako se ni doseglo tozadevne od pomoči, nikakor ne gre to na rovaše naše organizacije, ki je storila v polni meri svojo dolžnost, kljub temu da je izstopilo že toliko strokovnega učiteljstva iz njenih vrst. — S I. januarjem t. l. se je ustanovila enotna uprava vseh listov organizacije ki ima zajedno z blaginštvom skupen lokal v Učiteljski Tiskarni. Ne bi bilo to mogoče, da ni šla v tem pogledu Učiteljska Tiskarna na roko, ki je prepustila organizaciji lokal in pridelila k uravi listov dve pomožni uradnici, ki jih sama izdržuje. Zato pa mora tudi naše članstvo pri vsaki priliki podpirati to gospodarsko podjetje z naročevanjem tiskovin in vseh šolskih potrebščin. Kar stori v tem oziru učiteljstvo, stori sebi v prid. Naša organizacija bi nikdar ne bila tako močna ne bi imela tako urejenih stanovskih listov, ako ne bi imela svoje tiskarne. In tega se mora učiteljstvo pri vsaki priliki zavedati! — Enako mora učiteljstvo podpirati tudi Slov. Šolsko Matico, ki si je z izdajo pedagoških publikacij priborila neveljavne zasluge za slovensko. Naj ne bo slovenskega učitelja, ki bi ne bil član te prekorsne pedagoške inštitucije. Omenjam še glasbeno delovanje slovenskega učiteljstva v preteklem letu. Ljubljanski učiteljski pevski zbor, žal, ni deloval, ker je bilo to jubilejno leto Glasbene Matice in je večinoma učinek pevskega zbora pri Matici. A za bodoče leto nam obljublja tovariš Juvanec novo poživljeno delovanje pevskega zbora. Pri tej priliki pa moram omeniti prekrasne uspehe, ki jih je žel vrli naš tovariš, skladatelj Emil Adamič, s svojim zborom ljubljanskih učiteljskih učiteljskih in dveh nabitih polnih koncertih na Vrhniki in v Logatcu. Isto pohvalo čujemo tudi iz Maribora, kjer vzgaja naš naraščaj v glasbenem oziru tovariš Hinko Druzovič.

Prihajam k sklepu svojega tajniškega poročila. Temelj naši organizaciji so naša okrajna društva, zato mora paziti naše članstvo, da bo ta temelj trden. To pa bo edino na ta način, ako se članstvo redno udeležuje društvenih zborovanj, aktivno tam sodeluje, predava in debatira, da se v društveni ustanovi ono živahno življenje ki je potrebno za njihov uspešen razvoj in procvit. Vsako leto se pa zbiramo na naših pokrajinskih in glavnih skupščinah, ki naj bodo splošni pregled vrst članstva, ki so nosilci jugoslovenske in državne misli, Delegati, člani in članice! Ponesite iz tega najlepšega kraja naše ožje in širje domovine plamen iskrene tovariške in stanovske ljubavi v vaše domače kraje in potrdite tam odsotne brate in sestre v veri za našo skupno, stanovsko, narodno in državno stvar.

Potreba in korist propagande na polju slepstva.

(Predaval na produkcijah, ki jih je priredil zavod za slepe s svojimi golenci v Kranju, v Ljubljani in v Celju, Josip Kobal.)

Zgodovina slepstva nam kaže, da so smatrali ljudje nekaj slepega za manj vredno človeško bitje, ki ni za drugo rabo nego za brezdelje, k večjemu še za prosjačenje. Žal, da so enakega mnenja marsikateri ljudje še danes. Pozneje so menili da je dovolj, če strežejo slepemu le telesno ter ga varujejo pred raznimi nevarnostmi. Potreba vzgajati slepe, niso čutili, ker so mislili, da je za vzgojo nesposoben. Ta predsodek so ovrželi slepi sami, ko so praktično pokazali da imajo iste duševne zmožnosti, kakor drugi normalni ljudje.

V dokaz bi lahko navedli na stotine zgledov iz vseh časov in vseh narodov. Toda to poglavje je tako obširno, da bi bilo o tem posebej govoriti. Ugotavljam le, da so nastopali slepi v različnih obrtih kot pravi mostri kakor Kleinhans na Tirolskem, oslepel v 4. letu, ki je kot rezbar delal razne kipe, zlasti razpela, ki so ohranjena v različnih zbirkah in vzbujajo še dandanes občudovanje. Dalje najdemo slepe kot učenjake in umetnike v vseh stanovih n. pr. kot filozofe, juriste, zdravnike, jezikoslovce, matematike, pesnike, literate glasbenike itd. Vse pa nadkriljuje Helena Kellerjeva, ki je oglušela in oslepla že v zgodnji mladosti. Rojena je bila leta 1880, v Tuskumbiji. Odlikuje se z neizrečeno bistrim umom in velikim darom za jezike. Vsled svoje pridnosti in vztrajnosti je postala profesorica na vseučilišču, kjer predava moderno literaturo (zlasti angleško, francosko in nemško), klasično literaturo, zgodovino, filozofijo in narodno ekonomijo. Ni pretirano, ako trdijo, da je Kellerjeva pravo čudo današnjih dni in živ dokaz, kaj zmore moč vzgoje in pouka. Tudi gluhanome slepe vzgajajo danes. Prepričan sem se o uspe-

lih osebno v zavodu Nowawes blizu Berlina. Če je torej možna vzgoja gluhanomeh slepih otrok, koliko lažje je ta pri otrokih ki imajo drugi glavni čut — sluh.

Anahronizem je torej danes dvomiti nad možnostjo vzgajanja slepih. Sai pobija ta anahronizem na stotine krasnih in velikih zavodov po vseh kulturnih državah, ki se že desetletja, da celo stoletje, pečajo s sistematičnim poukom slepih dobro vedoč, da je slepi normalno človeško bitje z istimi telesnimi močmi in duševnimi zmožnostmi in je torej popolnoma opravičen zahtevati isto vzgojo in pouk kot vsak videči otrok.

Že Hauy in Klein sta prirejala pred več nego sto leti s svojimi golenci javne nastope. Gotovo nista s tem nameravala ničesar drugega nego pospeševati med občinstvom zmisel za vzgojo slepih ter zainteresirati zanjo najširše kroge zlasti inteligenco in šolske oblasti, ki naj bi posvetile temu vprašanju vso svojo pažnjo.

Seveda nista pospeševala slepstva samo z javnimi nastopi, ampak sta prav pridno delovala kot pionirja tudi na literarnem polju. Poleg neštetihih člankov po tedanjih časopisih in nekaterih brošur je spisal Klein obširno metodično učno knjigo o pouku slepih že leta 1819. S tem svojim temeljitim delom gotovo ni zasledoval Klein samo metodike šolskega pouka, marveč je bil namen knjigi vzbuditi interes slepstva pri višjih krogih ter pridobiti prijateljev in dobrotnikov.

Med raznimi predmeti bogatega muzeja na vzrajališču za slepe na Dunaju najdemo kar celo vrsto programov iz Kleinovih časov, ki nam jasno pričajo, kako zelo si je Klein prizadeval privabiti občinstvo k raznim glasbenim, gledališkim in drugim šolskim produkcijam svojih golencev ter tako pridobiti podpornikov za svoj zavod.

Upoštevaajoč naziranje, da potrebuje tudi dobro izobražen slepec po končanem pouku in odpustu iz zavoda naklonjenih svetovalcev in podpornikov, ni računal pri svojih prireditvah zgolj na materialen, ampak tudi na moralen uspeh. Modra in velika skrb Kleinova za odpuščene slepe se zreali najbolje v ustanovitvi zavetišča in zaposlovalnice za slepe na Dunaju, katerima ustanovama je bil on duševni oče.

Pri nas doslej še nimamo takih posebnih naprav. Obstoji pač Podporno društvo slepih v Ljubljani, ki podpira svoje člane z naklonjenimi darovi in si je postavilo za svoj smoter ustanovitev doma za odrasle slepe. Nekaj odraslih slepih je v našem zavodu, nekateri so v hiračnicah. Večina slepih pa je prepuščena usodi ter vrši svoj oblatni, žalostni posel prosjačenja. Če namreč primerjamo število slepih ki se uče in vzgajajo v našem zavodu s statističnimi podatki iz l. 1910, nanašajočimi se na Slovenijo in izkazujejo okrog 700 slepih, vidimo, da je ostala velika večina slepih brez vzgoje in pouka, prepuščena svoji bridki usodi. Temu žalostnemu dejstvu je bila kriva prejšnja uprava, ki ni hotela kljub tako visokemu številu slepih pravočasno ustanoviti zavoda za slepe na domačih tleh, ampak je pošiljala naše slepe otroke v tuje zavode, česar pa je bilo deležno le neznanostno število otrok. Večina je ostala brez vzgoje in obremenjevala občine ali pa vršila prosjačenje.

Nasprotno trdim, da je po sosednjih državah v tem oziru popolnoma drugače, ker že dolgo let sistematično vzgojujejo in poučujejo slepe ter jih tako vzposobijo za koristne člane človeške družbe. Tudi pri nas je treba v tem oziru intenzivnejšega dela ne le poklicanih oblastih, ampak tudi privatnikov, ki naj bi vztrajno širili propagando za vzgojo naših nevidcev. K temu nam gotovo pripomorejo pogosti javni nastopi, razstave raznih del, stik s širokimi plastmi narodovimi, da se tako vzbujajo zanimanje za zavod in njene nprave.

(Dalje prihodnjič.)

Vestnik meščanskih šol.

—c Opozoritev. Da bi sedaj v pričetku šolskega leta učenci ne kupovali neprimernih in nepotrebnih knjig opozarjamo vse ravnatelje in druge tovariše, da izidejo do konca tekočega koledarskega leta te-le učne knjige za meščanske šole:

Brinar: Zgodovina za meščanske šole.

Brinar: Slovenska jezikovna vadnica za višje razrede osnovnih šol in za meščanske šole (Slovnica).

Pirc: Zemljepisje za meščanske šole (Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev).

Fink: Zemljepisje za meščanske šole (Ostalo zemljepisje).

Za druge morebitne izdaje ne vem, mislim pa, da do navedenega roka ne do-

bimo ničesar drugega. Mesto da bi si učenci nabavili drugih knjig, je bolje da počakamo in si te kratke tedne še pomagamo s pisanjem in narekovanjem, saj smo se temu itak že privadili. D. H.

—c Na deški meščanski šoli v Mariboru je vpisovanje v I. razred dne 11. in 12. t. m. vselej od 7. do 13. ure. Učenci naj pridejo po možnosti v spremstvu roditeljev in naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo, krstni list, domovnico in potrdilo da imajo cepljene koze. Pripominjamo, da sprejema meščanska šola samo take učence, ki so z obče dobrim vspehom dovršili peto šolsko leto. Učencev iz zunanjih šolskih okolišev bo sprejetih le toliko, kolikor dopušča prostor. Iste dni in ob istih urah naj se javijo tudi vsi oni učenci, ki so se ob koncu preteklega šolskega leta vpisali v 2., 3. ali 4. razred da bo dne 13. t. m. točno določeno število učencev. — Ravnateljstvo.

— Deška in dekliška meščanska šola v Trzinu zapisuje učence v I., 2., 3. in 4., t. i. nastavni razred v sredo, dne 13. septembra 1922 od 8.—12. ure. Nanovo vstopajoči prinese s seboj izpričevalo V. razreda ali pa dokončanega 5. šolskega leta na manjrazrednih šolah, krstni list ter potrdilo o cepljenju koz. Redni pouk se prične v petek, dne 15. septembra 1922 ob 8. uri s službo božjo. Deški in dekliški nastavni razred na pričneta pouk z dovoljenjem višjega šolskega sveta izjemoma v ponedeljek, dne 2. oktobra 1922. Učenci ki so se prijavili za vzprejem v IV. nastavni razred ali v III. iz VII. odnosno VIII. razreda osnovne šole, polagajo izpite v sredo, dne 13. septembra popoldne in četrtek, 14. septembra dopoldne. — Ravnateljstvo.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—t. Državna kmetijska šola v Št. Jurju ob južni železnici. Enoletni tečaj na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici začne početkom novembra t. l. in bode trajal do konca septembra prihodnjega leta. Razmeroma kratka učna doba ima namen omogočiti posestnikom, ki težko porrešajo svoje sinove za dalj časa, da se slednji v svoji stroki vendar dobro izvežbajo. V tem kratkem času se tudi ne odujijo domačim razmeram. Učenci so oskrbljeni na zavodu s stanovanjem in hrano, pa tudi perilo se jim snazi. Za to vse se plačuje po 200 Din mesečno, in sicer v polletnih obrokih naprej. Ako bode rastla draginja, se zna zvišati tudi ta oskrbnina. Šolnina 10 Din mesečno plačujejo samo učenci, ki so doma izven Slovenije. — Nekaj mest je tudi prostih polovico ali cele oskrbnine. Ta se oddajo le sinovom manj premožnih kmetov, ki so take podpore res potrebni in se zavežejo ostati v zvezi kmetijskemu stanu na domačijah. Pogoji za sprejem so: 1. Dovoljeno 16. leto starosti; 2. dobro dovršena ljudska šola; 3. popolno telesno in duševno zdravje ter krepka postava in brezhibnost značaja. — V prvi vrsti se upoštevalo sinovi kmetijskih staršev, posebno če so se že doma bavili s kmetijstvom. Za sprejem naj se pošlje prošnje najkasneje do 25. septembra podpisane mu ravnateljstvu. Prošnje morajo biti na celo polo lastnoročno pisane pa kolekovanje z 4 Din, za rešitev se pa naj priloži kolek za 10 Din. Priložiti se morajo tudi sledeče listine: 1. krstni list; 2. domovnica; 3. zadnje šolsko spričevalo; 4. moralno spričevalo; 5. zdravniško spričevalo; 6. reverse staršev ali varuhov, s katerim se zavežejo redno plačevati vse narasle stroške ter poravnati vsako prizadeto škodo in 7. isti ki hočejo kako olajšavo glede oskrbnine, tudi uradno potrjeno spričevalo o premoženjskih razmerah. — Obveznost plačevati vse razne stroške, razum dovoljenega im popusta za oskrbnino, velja tudi za te, kakor tudi plačati polno oskrbnino za nazaj, ako dotični učencev izstopi brez tehtnega vzroka iz zavoda pred koncem tečaja ali če izgubi radi malomarnosti ugodnosti znižane oskrbnine. Po predpisih za pol leta naprej plačane oskrbnine se tudi ne vrne, če kateri učencev odide svojevoljno prej. Natančneja poasnila daje ravnateljstvo. — Sv. Jurji ob južni železnici, 21. avgusta 1922. — Ravnateljstvo državne kmetijske šole v Sv. Jurju ob južni železnici.

—t. Nemoralno postopanje odbora za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani. Letos se je pripetilo že ponovno, da ne izplača odbor za obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani učiteljstvu odsluženih ur za zadnji mesec pouka. Dokler je trajal pouk, je uprava pač skrbela za redno izplačilo ker je potrebovala učiteljstvo za nadaljni pouk. Ob koncu leta pa si je mislila, da do novega šolskega leta ne potrebuje učiteljstva, torej se tudi ne mudil z izplačilom in se ne trudi nati kritja za